

govore o svoji želji, da naj bi jih prej ko prej smrt rešila hudega trpljenja. — Kdo pa verjame takim besedam? Malokdo; zakaj vsak vé, da pamet sicer tirja konec trpljenja, naravni nagon pa zahteva drugače; dokler telo živi, priganja nevidna sila človeka, naj si ohrani življenje.

Le marljivo opazujte bolnika-trpina! Ko vabi smrt k sebi, tedaj mu večinoma ni resnica; pod tem ali onim izgovorom išče vedno še kakega odloga, zakaj naj smrt še nekoliko počaka . . .

V tem nagonu do življenja tudi sklep samomorilcev ni izjema, zakaj ta sklep se ni porodil iz pravičnega duševnega stanja, ne iz pametnega premisleka, temveč iz duše in srca, katero so razvnele in razdejale ali celó pokončale razne strasti. Strasti pa zaslepé um, spravijo človeka ob vsako vero in upanje.

Vzrok naravne smrti je samo bolezen. — Mogoče je sicer, da se kdo veseli življenja, pa je le bolan, ne da bi vedel za to. Dosti pa je takih ljudij, ki vedno bolehajo, a nikdar prav ne zbolé. — Koliko sem preživel svojih znancev in prijateljev, dasi so se čutili bolj zdrave kakor jaz in so hvalili svoje trdno zdravje še tedaj, ko je že skrita kal smrti rastle v notranjem telesu. Ako torej govorimo o zdravju kake osebe, ne moremo drugače zadeti resnice, kakor da rečemo: Ta je na videz zdrav, oni je na videz bolan.

Kant: Nikakor ne morem dajati za zdravje takih nasvetov, ki bi podpirali mehkužnost, ali ki bi se opirali na lahko in prijetno življenje. Ne morem učiti, da se sme obilno uživati.

Stari stoiki, ki opominjajo, da se zdržujemo telesnega uživanja ter zatajujmo telesno pože-

ljivost, zdé se vsaj meni pravi vzori za srečno življenje.

Nauk o zdravju ali dijetetika je tedaj moder nauk, kadar priporoča, da naj pamet človeška vlada telesne nagone in kadar določuje telesu zmerna pota življenja. Poglejmo kar poseben vzgled!

Po svoji lastni izkušnji se ne morem podvreči zdravniškemu povelju, ki ukazuje: *Glavo in nogé imej gorke*. Meni se zdi varnejše, če imam mrzlo glavo in mrzle noge, zakaj tedaj nisem v taki nevarnosti, da bi se prehladil. Ta nevarnost je tem večja, čim več nepotrebne ali preobilne gorkote ima ta ali oni ud v sebi.

Hufeland: Dovôli, prijatelj Kant, da popravim besede! Zdravniška zapoved se glasi prav za prav: „*Glava bodi mrzla, noge pa gorke*.“ Ta zapoved se ozira na dandanašnje razvado omikanih stanov. Kdor je vaje boshoditi, kakor hodi mladina in ljudje pokmetih, temu ugaja mrzla noga jednako, kakor mrzla roka in glava. Mi drugi pa, ki iz mladih nog nosimo obuvala, smo razvajeni in pomehkuženi; zato zahteva naše omahljivo zdravje, naj imamo noge gorke, kakor so navajene. Vzrok je ta: V črevljih se noge na podplatih večinoma poté; ko se pa noga preveč ohladi, jenja se potenje ali izpuhtevanje hitreje nego se prilega telesu. Ko se torej prehladimo v noge, začutimo naglo v drugih telesnih delih neki bolestni odmev. Temu zarožlja po črevih ter mu šari po drobu, drugega prime v hrbtu in grlu itd.

(Dalje.)

Književnost.

Slovenska književnost.

Knjige družbe sv. Mohorja za 1. 1895.

(Dalje in konec.)

Naše škodljive rastline v podobi in besedi. Opisal *Martin Cilenšek*, profesor na deželni gimnaziji v Ptujih. IV. snopič. 8°. Str. 449—624. — Pisatelj opisuje škodljive rastline, ki rastejo po njivah, potem take, ki so škodljive sadnemu drevju, zlasti trti, in take, ki so škodljive travnikom. Veliko število škodljivk nam je navêdel in skrbno opisal gospod pisatelj. Seveda ni to berilo kratkočasno, zato se semtertje zdi, da je „*Naših škodljivih rastlin*“ že preveč. No, če pomislimo, koliko kmetijstvu koristnih nauk je v knjigi, kako težavno je izbirati in potem prav prirejati tako znanstveno tvarino, in kako bo pač prav ta knjiga vzbujala v narodu zanimanje za rastlinstvo, ne more se nam zdeti preveč tega dela, nasproti: hvaležni moramo za nje biti marljivemu gospodu pisatelju in naši družbi, ki je izdaje z mnogimi podobami.

Agricola.

Umna živinoreja. Slovenskim gospodarjem v pouk popisal *Franjo Dular*, okrožni živinozdravnik. II. knjiga. O pasmah in umni reji domače živine. Str. 205. — Kolikor smo se prepričali iz lanskega in letošnjega zvezka tega dela, je res vrlo in zaslužno delo, našim živinorejcem zanesljiv svetovalec in tudi vodnik. Posebno letošnji zvezek utegne marsikaterega našega živinorejca napotiti, da izboljša svojo živinorejo s tem, da si prikrbi dobre plemenske živine, da jo skrbneje izbira itd. V prvem delu govori gospod pisatelj o pasmah, v drugem pa o reji naše domače živine. — Nauki

pisateljevi so vseskozi trezni, premišljeni; bralec zvé na jedni strani, česar bi se težko naučil po dolgi in dragi izkušnji. Zato je želeli, da bi jo naši kmetje brali radi in z zaupanjem, ogibali se škode in izboljšali si živinorejo, za katero so tako prikladne naše dežele.

Agricola.

Kdor z višjega stališča pretehta delovanje naše družbe, kdor premisli, koliko deluje za versko vnemo, pobožnost, krščanski pouk, krščansko življenje, pošteno zabavo, kmetijstvo po vseh posameznih strokah (poljedelstvo, živinoreja, sadjarstvo, umno gospodarstvo), zgodovino, zemljepis itd. — ta mora ponižno ukloniti glavo in reči: Tu je velika človeška pridnost in navdušenost, tu je izvestno božja pomoč. Ni treba, da bi se bahali z družbo, a bodi nam vedno najtrdnjša podlaga našega upanja za bodočnost.

Vse pa, ki morejo kaj pomoči, prosimo nujno in iskreno, naj gredó našim preprostim Mohorjanom z opominjanjem in delovanjem na roke, da se knjige dadó čim najpreje vezati ali se vsaj dobro shranijo. Tako bo imel vsak večletni Mohorjan doma krasno — slovensko knjižnico.

Uredn.

Slovenski ameriški koledar za leto 1896. Izdala tiskarna „Glas Naroda“ 108 Greenwich Street. New York. 8°. Str. 192. — Ta koledar ni med zadnjimi našimi koledarji, marveč je po vsebini in obliki prav dostojen za vsako slovensko družino. Koledarski del ima mične in poučne sestavke n. pr.: Zgodovina Zjedinjenih držav, Ribniški narodni običaji (posebno znamenit spis), Naši Indijanci, Nekoliko o kranjskem potresu, Potovanje zakonske dvojice i. dr. Tudi nekoliko slik je med berilom. Slovenci se gibljejo tudi v novem svetu.

Apologetični govori, katere je v postu l. 1895. govoril krščanskim možem P. Hugolin Sattner, reda sv. Frančiška. V Ljubljani, 1896. Tisk Katoliške

Tiskarne. — **Založil samostan.** 8°. Str. 89. Cena 50 kr. — Cenjeni gospod pisatelj nam podaje tukaj one govore tiskane, katere je govoril lani o postu za može. To je prav ljuba spominska knjiga ob obletnici. Govorov je v knjigi deset, a vsi so med seboj lepo združeni. Ker nimamo o vsestransko lepi knjigi reči nič graje vrednega, želimo samo, da bi se čim najbolj more razširila in obrodila obilo sadov.

Epizoda iz kulturne zgodovine goriške ali košček zgodovine goriškega c. kr. gimnazija. Spisal Andrej Marušič, častni kanonik prvostolnega kapiteljna goriškega, knezo-nadškofjski konzistorijski svetovalec in viši šolski nadzornik za verouk, lastnik častnega križa „Pro Ecclesia et Pontifice“, ud c. kr. deželnega šolskega sveta, gimnazijjski veroučitelj v p., c. kr. profesor. V Gorici. Natisnila in izdala „Goriška tiskarna“ A. Gabršček. 1895. 8°. Cena 10 kr., po pošti 13 kr. Čisti dobiček je namenjen v dobrodelen namen. Knjižica, posvečena baronu Winklerju, obdeluje na najmanjših straneh cerkveno petje na goriški gimnaziji.

Domača vzgoja. Slovenskim materam, vzgojiteljicam, učiteljicam, vzgojiteljem in učiteljem po najboljših virih spisal Jakob Dimnik, učitelj v Ljubljani. Čisti dohodek je namenjen „Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani.“ Izdalo in založilo „Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani.“ V Ljubljani. Tiskarna Rud. Miličeva. — Ljubljana, 1895. 8°. Str. 141. Cena 1 gl. — Tej knjigi bi radi posvetili o priliki več prostora, kakor ga imamo tukaj za rabo. Srčno nas veseli, da stoji knjiga trdno na trdnem stališču verskega prepričanja. Zato pa ima krepek, odločen, jasen in živahen značaj. Tudi mi želimo, da bi obrodila mnogo sadu in zato jo za sedaj toplo priporočamo.

Program in poročilo kranjske deželne vi-narske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu pri Novem mestu koncem šolskega leta 1894—95. Izdalo vodstvo šole. 8°. Str. 39.

Razne stvari.

Naše slike.

Koledniki so tu! Po Notranjskem je bila nekdanj navada, da so se po novem letu do posta kaki štirje godci združili in šli koledovat, t. j. gost semtertje po hišah. Ob tej priliki seveda se je tudi rad ta ali oni zasukal, četudi sicer ni maral ple-sati. Pa tudi ni bilo nič hudega na tem; če ni bilo drugega para, dobra je bila tudi „metla“. Drugih slik nam ni treba razlagati.

Zvezdoslovni koledar za mesec svečan.

Venera je jutranjica in vshaja po pol šestih. Blizu nje je Mars, pa malo svetel; Jupiter pa krepko sveti vso noč. Saturn (z obodi) vshaja po jedni po polnoči. — Dne 13. svečana mrkne deloma solnce, a se vidi samo na skrajno južnih krajih. — Dne 28. svečana mrkne deloma luna, kar se vidi tudi pri nas od 7. ure 14 minut do 10. ure 13 minut zvečer.